

Garnisonssykehuset

Johan Ohlsens gate 8A og 8B

gbnr 5001/688, Stavern, Larvik kommune

Forslag om fredning

med hjemmel i kulturminneloven §§ 15, 19 og 20, jfr § 20.

Forsidebilde: Fasaden på garnisonssykehuset, fotografert mot nordøst. Foto: Kulturarv, Vestfold fylkeskommune

Innholdsfortegnelse

Omfang av fredningen.....	6
Lokalisering, regulerings- og eiendomsmessige forhold.....	6
Beliggenhet.....	6
Eiendomsforhold.....	6
Reguleringsstatus.....	6
Beskrivelse av anlegget.....	6
Formålet med fredningen.....	6
Forslag til fredningsbestemmelser.....	8
Følger av fredningen.....	8
Bakgrunn for fredningssaken.....	8
Historikk.....	9
Fredriksvern verft.....	9
Sykehus på Fredriksvern.....	10
Garnisonssykehusets kulturhistoriske betydning.....	11
Kulturmiljøet Fredriksvern.....	13
Beskrivelse av bygningen.....	14
Eksteriør.....	14
Interiør.....	16
Første etasje.....	16
Felles.....	16
Endring i planløsningen.....	17
Stort biblioteksrom.....	17
Rom 101 – gang.....	17
Rom 102 – soverom – tidligere kjøkken.....	18
Rom 103 – stue.....	18
Rom 104 soverom og 105 strykerom.....	19
Rom 106 – vaskerom.....	19
Rom 107 og 108 – opprinnelig kjøkken.....	19
Rom 109 – kjøkken.....	20
Rom 114 – kott.....	20
Rom 116 – gang.....	20
Rom 118 – kjøkken.....	21
Annen etasje.....	22
Rom 201a – gang.....	22
Rom 201b – gang søndre del.....	22
Rom 202 – kjøkken.....	23
Rom 204 – stue.....	24
Rom 205 – kjøkken.....	24
Rom 206 – kjøkken.....	24
Rom 207 – kjøkken.....	25
Rom 208 – stue.....	26
Rom 209 – stue.....	26
Rom 210 – stue.....	27
Rom 211 – stue.....	27
Rom 212 – kjøkken.....	28
Rom 214 – gang nordre del.....	28
Rom 215 – gang søndre del.....	29
Rom 217 – kjøkken.....	29
Rom 218 – stue.....	30
Kjeller.....	30
Loft.....	31

Garnisonssykehuset

Johan Ohlsens gate 8A og 8B gnr 5001/688. Stavern. Larvik kommune.

Forslag om fredning med hjemmel i kulturminneloven §§ 15, 19 og 20, jfr § 20.

I medhold av lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr 50 § 15, 19 og 20, jfr § 22, foreslår Vestfold fylkeskommune å frede eiendommen Johan Ohlsens gate 8A og 8B, gbnr 5001/688, Garnisonssykehuset, Stavern i Larvik kommune.

Figur 1: Garnisonssykehuset sett fra Johan Ohlsens gate. Foto: Kulturarv, Vestfold fylkeskommune

Figur 2: Oversikt over Stavern og Fredriksvern. Kart utarbeidet av KulturArv, Vestfold fylkeskommune

Omfang av fredningen

Lokalisering, regulerings- og eiendomsmessige forhold

Beliggenhet

Garnisonssykehuset er en del av det opprinnelige sjømilitære anlegget utenfor marine-basen Fredriksverns voller. Anlegget utenfor vollene bestod opprinnelig av garnisonskirken og åtte brakker (barakker), hvorav fem er bevart.

Hoveddelen av brakkeene er gruppert rundt pumpetorget. Garnisonssykehuset ligger ikke mot torget, men litt lenger mot vest på nordsiden av Johan Ohlsens gate. Bygningen er orientert øst-vest med langfasaden parallelt med gateløpet.

Eiendomsforhold

Garnisonssykehuset eies av Larvik kommune. Bygningen har vært i kommunalt eie siden 1906. I forbindelse med at Norsk Kulturråd bevilget et tilskudd på kr 300 000 i 1982 til restaurering av bygningen, ble det tinglyst en vern- og vedlikeholdsavtale på eiendommen (18.03.1982).

Reguleringsstatus

Eiendommen er avsatt til bevaring i kommunedelplan for Stavern 2006 – 2018, vedtatt i Larvik kommunestyre 14.06.2006.

Beskrivelse av anlegget

Sykehusbygningen er oppført i årene 1787 til 1790 som en del av det militære festningsanlegget og garnisonen Fredriksvern. Johan Ohlsens gate 8 ble bygd som sykehus og hadde denne funksjonen til 1812. Bygningen ble oppført i utkanten av boligkvarterene som omkranser torget, det såkalte "pumpetorget" i Stavern. De fleste militære anleggene ble oppført innenfor vollene, men boligkvarterene, kirken, bakeriet og enkelte andre bygninger ble oppført utenfor selve festningsområdet.

Bygningen har samme hovedform som bygninger i boligkvarterene, en rektangulær to-etasjes bygning med helvalmet bratt tak. Garnisonssykehuset er en viktig og integrert del av det opprinnelige militære kulturminnemiljø i Stavern.

Garnisonssykehuset utmerker seg spesielt ved de godt bevarte interiørene i annen etasje og bruken av utmurt bindingsverk som byggekonstruksjon. Dens kulturhistoriske bakgrunn som militært sykehus gjør bygningen til sjelden i norsk bygningshistorie.

Bygningen står i dag på det nærmeste tom etter at Stavern bibliotek som har holdt til i bygget siden 1972, har flyttet ut. Noen rom i annen etasje disponeres av foreningen Venner av Gamle Stavern.

Formålet med fredningen

Formålet med fredningen er å bevare Johan Ohlsens gate 8 som et kulturhistorisk og bygningshistorisk viktig eksempel på norsk militær- og sykehusarkitektur fra 1700-tallets siste del. Det er særlig viktig å ta vare på planløsning og interiørdetaljer (belistning, gruer, ovner, innvendige dører og trapper og lignende) fra perioden bygningen ble benyttet som militærhospital og den påfølgende funksjon som boligkompleks for militært personell.

Fredningen av bygningens eksteriør skal sikre videreføring av bygningens arkitektur og gjenværende eldre bygningsdeler. Både hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen som fasadeløsning, vindustype og format, dører, piper, materialbruk og overflater skal opprettholdes eller kan tilbakeføres dersom sikker dokumentasjon foreligger.

Figur 3: Garnisonssykehuset sett mot henholdsvis nord-øst og vest.

- Formålsgrense
- Område for boliger med tilhørende anlegg
- Frittliggende småhusbebyggelse
- Konsentrert småhusbebyggelse
- Blokkbebyggelse
- Område for industri/lager
- Område for offentlige bygninger (stat, fylkeskommune, kommune)
- Offentlig undervisning (skole, universitet mv.)
- Almennyttig institusjon (sykehus, aldershjem, sykehjem mv.)
- Annet byggeområde
- Kjøreveg
- Annen veggrunn
- Gang-/sykkelveg
- Gangveg
- Gatetun
- Parkeringsplass
- Havneområde (landdelen)
- Småbåtanlegg (landdelen)
- Trafikkområde i sjø og vassdrag
- Havneområde i sjø
- Annet trafikkområde (på land)
- Friområder
- Park
- Anlegg for lek
- Anlegg for idrett og sport
- Annet friområde
- Friområde i sjø og vassdrag
- Småbåthavn
- Annet friområde i sjø/vassdrag
- Parkbette i industristråk
- Friluftsområde i sjø og vassdrag
- Område for anlegg og drift av kommunalteknisk virksomhet
- Naturvernomsråde (på land)
- Felles avkjørsel
- Felles gangareal
- Felles parkeringsplass
- Felles lekeareal for barn
- Felles gårdsplass
- Fellesareal for garasjer
- Felles grøntanlegg
- Bolig/Forretning
- Bolig/Forretning/Kontor
- Forretning/Kontor
- Forretning/Kontor/Offentlig
- Vegserviceanlegg (Beverning/Bensinstasjon)
- Annet kombinert formål
- Unyansert formål (kun for eldre planer)
- Grense for restriksjonsområde
- Frisiktsone ved veg
- Grense for bevaringsområde
- Bevaring av bygninger
- Bevaring av anlegg
- Bevaring av landskap og vegetasjon
- Grense for fornyelsesområde
- Fornyelsesområder

Figur 4: Reguleringsplankart hentet fra Larvik kommune sin kartportal. Garnisonssykehuset ligger i Johan Olsens gt, klemt inn mellom ulike planer.

Forslag til fredningsbestemmelser

Fredningsbestemmelsene er fastsatt med hjemmel i kulturminneloven § 15, tredje ledd. Bestemmelsene nevnt nedenfor gjelder i tillegg til kulturminnelovens bestemmelser om vedtaksfredete kulturminner fra nyere tid samt forskrift om faglig ansvarsfordeling.

1. Det er ikke tillatt å rive eller flytte bygningen eller deler av denne.
2. Det er ikke tillatt å bygge om bygningens eksteriør eller interiør. Herunder tillates ikke å endre eksisterende grunnplan fra militærhospitalstiden ved oppdeling eller andre tiltak som utdeliggjør planløsningen.
3. Utskifting av bygningselementer eller materialer, forandring av overflater eller annet arbeid ut over vanlig vedlikehold på bygningens eksteriør, interiør eller konstruksjon er ikke tillatt. Unntatt fra dette er platekledninger og interiørelementer satt opp i annen halvdel av 1900-tallet samt eventuelle tilbakeføringer.
4. Alt vedlikehold og all istandsetting skal skje med tradisjonelle materialer og metoder i tråd med bygningens egenart og på en måte som ikke reduserer de arkitektoniske og kulturhistoriske verdiene.
5. Tilbakeføringer til opprinnelig eller tidligere utseende og/eller konstruksjoner kan tillates i særlige tilfelle under forutsetning av at tiltaket kan gjøres på et sikkert, dokumentert grunnlag og etter dispensasjon fra forvaltningsmyndigheten.
6. Fast inventar og bygningsdeler som inngår i fredningen, skal ikke fjernes fra bygningen.
7. Vedlikehold og istandsetting skal utføres med tilsvarende materialer og metoder tilpasset bygningens opprinnelige utførelse, teknikk og materialbruk.

Følger av fredningen

Behandlingen av fredete bygninger og anlegg skal skje etter bestemmelsene i lov om kulturminner §§ 15 – 18 samt fredningsbestemmelsene over.

I henhold til Miljøverndepartementets vedtak om delegering av 30. juni 1989 med endringer av 23. desember 1992 er forvaltningen av fredete områder, bygninger og anlegg i privat eie lagt til den enkelte fylkeskommune.

Riksantikvaren er klageinstans for enkeltvedtak fattet av fylkeskommunen, jfr. Forvaltningsloven § 28.

Fredningen medfører at det må søkes om tillatelse til å sette i verk alle typer bygningsmessige arbeider utover vanlig vedlikehold på den fredete bygningen. Søknad om tillatelse skal sendes fylkeskommunen som avgjør om tiltaket kan iverksettes. Er det tvil om et tiltak er å anse som vanlig vedlikehold, skal fylkeskommunen kontaktes.

Det grunnleggende prinsippet for vedlikehold av fredete bygninger er å bevare mest mulig av de opprinnelige og eldre bygningselementene som kledning, vinduer, dører, listverk, gerikter og overflatebehandling. Vedlikehold av fredete bygninger og anlegg skal så langt som mulig skje i samsvar med opprinnelig utførelse, teknikk og materialbruk og for øvrig i samsvar med fredningsbestemmelsene.

Det er eier som har ansvaret for det løpende vedlikehold av fredete bygninger og anlegg. Mens fredningssaken pågår, er det en forutsetning at det ikke settes i gang arbeider på eiendommen som er i strid med intensjonene i fredningsforslaget.

Bakgrunn for fredningssaken

I brev av 04.04.2008 til Vestfold fylkeskommune bad Fortidsminneforeningen, Vestfold avdeling, om at fylkeskommunen skulle igangsette fredningssak for Garnisonssykehuset, Johan Ohlsens gate 8A og 8B i Stavern, Larvik kommune. Bakgrunnen for henvendelsen var at Larvik kommune ved kommunestyrets møte 26. mars 2008 vedtok å avhende eiendommen til Det nasjonale sjømannshjemmet i Stavern. Eierskiftet ville medføre ny bruk av bygningen med konsekvens endringer i bygningens eksteriør og interiør.

Fortidsminneforeningen foreslo også at fylkeskommunen skulle fatte vedtak om midlertidig fredning av bygningen for å sikre bygningens antikvariske verdier mens den ordinære fredningssaken pågikk. Larvik kommune har imidlertid valgt å omgjøre vedtaket om salg av eiendommen, og det ble ikke behov for midlertidig fredning av bygningen.

Våren 2008 foretok fylkeskommunen befaring til garnisonssykehuset for å vurdere bygningen som mulig fredningsobjekt. Riksantikvaren var også på befaring til bygningen i sakens anledning. Resultatet av befaringene var at Riksantikvaren og fylkeskommunen vurderte garnisonssykehuset til å være i fredningsklasse. Fylkeskommunen påbegynte arbeidet med fredningssaken høsten 2008.

Figur 5: Fasaden mot Johan Ohlsens gate fotografert i 1974. Foto: Riksantikvaren.

Historikk

Fredriksvern verft

I Forsvarsbyggs verneplan for Fredriksvern verft er det gitt en utførlig oversikt over verftets historie. I denne forbindelse skal det fokuseres på den delen av historien som har betydning for garnisonssykehuset.

Vinteren 1748-49 ble det besluttet at det i Norge skulle anlegges et orlogsverft til bygging av galeier og andre mindre fartøyer beregnet på skjærgårdsbruk samt en flåtestasjon. Verftet skulle være en underavdeling av Holmen verft i København. Den 29. januar 1750 ble det formelt besluttet at verftet skulle anlegges i Stavern. Navnet skulle være Friderichsværn, oppkalt etter den regjerende konge Fredrik 5.

Militæranlegget Fredriksvern hadde fra første stund en tredobbelt oppgave, å være et flåteverft, en flåtestasjon og en landfestning. Fredriksvern hadde således ikke bare en sjømilitær garnison, men også en fast landgarnison som bestod dels av nasjonale og dels av vervede tropper.

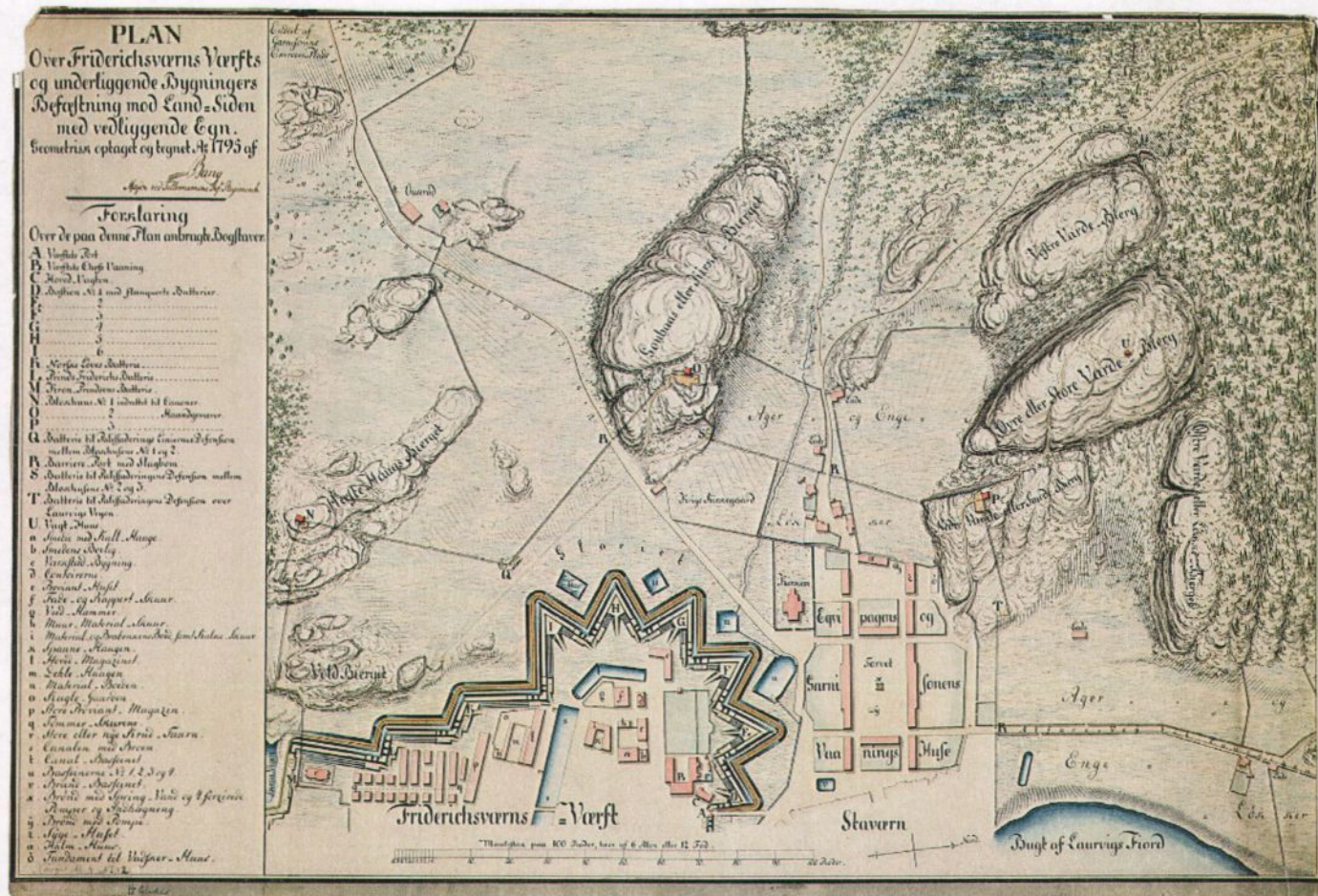
Flåtestasjonen Fredriksvern besto av 2 deler. Selve festningsanlegget som var omgitt av voller og graver mot de sider som vendte mot landsiden, og utenfor

lå brakkebebyggelsen som rommet offiserenes og mannskapenes boliger. Kommandanten hadde imidlertid sitt hus innenfor festningsområdet.

Alle barakkene (brakkene) utenfor festningsvollene til Fredriksvern festning ble oppført som boliger for ansatte ved Fredriksvern verft, med unntak av Johan Ohlsens gate 8 (Barakke 10), som ble bygd som sykehus.

Brakkene ble anlagt med militær rettlinjethet og disiplin. Omkring et åpent torg ble det med streng symmetri plassert fire store brakker. I midten av torget stod det et vakthus, senere avløst av "de fire pumper". I hvert av firkantens hjørner kom så nok en brakke i flukt med rektanglets langsider. Alle åtte bygninger var bygd i samme stil, og de var monumentale ved sin størrelse og enkelthet. Disse brakkene var bygd i laftet tømmer. De to neste, nr 9 i flukt med nr 8 og nr 10 i flukt med nr 5, ble oppført i utmurt bindingsverk, mens den siste, nr 11, ble bygd i gråstein.

Miljøet som garnisonssykehuset er en del av, omfattet opprinnelig bortimot dobbelt så mange hus som i dag. Fire store bygninger ble solgt av staten for riving i 1867. Noen av disse er gjenoppført andre steder, blant annet på Karljohansvern i Horten. Tre andre bygninger brant i 1883. Likevel er det mye igjen av dette helt spesielle bygningsmiljøet.

Figur 6: Militærkart fra 1795. Plan over Fredriksvern verft og underliggende bygningers befestning mot landsiden med vedliggende egn. Kartet tilhører Riksarkivet.

I 1810 ble det i garnisonssykehuset i alt behandlet 27 syke av den sivile befolkning. Når forholdene tillot det, har altså den sivile befolkning hatt mulighet for behandling på sykehuset.

Brakke 10 ble etter hvert for lite for å kunne fylle behovet for innlosjering av både de soldatene fra Fredriksvern og soldater på forbipasserende krigsskip som ble syke.

I 1812 ble det oppført et nytt større sykehus i Fredriksvern. Bygget ble oppført i tre og i stil med de øvrige brakker. I sin tid var dette sykehuset en av landets største trebygninger. Det nye store sykehuset hadde tre avdelinger, en for marinens syke, en for marinens fattige og den tredje avdeling for landetatens syke. Bygningen brant i 1883.

Garnisonssykehusets kulturhistoriske betydning

Garnisonssykehuset er en viktig del av norsk sykehushistorie som er et kulturhistorisk område med få synlige minner fra 1700-tallet. Sykehuset var etter datidens forhold et stort sykehus. I tiden omkring 1800 var sykehuset det medisinske senter for Vestfold, store deler av Telemark og det hadde ansvar for garnisonen på Hvaler i Østfold. Den medisinske staben med tilknytning til sykehuset var etter norske forhold meget vesentlig. Garnisonssykehuset i Stavern står i en særstilling

innen norsk sykehusarkitektur fordi det er et av de eldste bevarte eksemplene på et medisinsk senter hvor minst 7 av datidens kirurger arbeidet.

Johan Ohlsens gate 8 er unik i militær sammenheng som spesialbygd sykehus fra ca 1790 hvor det er tatt branntekniske hensyn ved bruk av utmurt bindingsverk og innredet særlige betjeningsrom for de syke.

Bygningen ble oppført i utmurt bindingsverk i to etasjer og inneholdt 16 sykestuer med et lite for-rom/kjøkken for hver sykestue beregnet på betjening av de syke. Det var to oppganger i bygget med 8 sykestuer i hver. Sykehusets planløsning var langt forut for sin tid med kjøkken og en forgang tilknyttet sykerommene, omtrent det samme som ble bygget til Kysthospitalets isolat-bygning (Stavern) 100 år senere. Ved å innrede sykehusbygningen i mindre avdelinger der pasientene i de enkelte avdelinger ikke var i kontakt med hverandre, håpet man å redusere smittefaren. Den planløsningen som ble valgt, viser at man i Stavern så tidlig som på slutten av 1700-tallet var bevisst på forebyggende tiltak for å holde smittsomme sykdommer under kontroll.

Sykehuset var innredet med 47 senger, hvorav 43 senger var dobbeltsenger. Det var således rom for 90 syke i Fredriksverns første sykehus, men når det knep, måtte det gi plass til langt flere.

Figur 8: Utsikt over Stavern, 1950. Garnisonssykehuset skimtes i nederste høyre hjørne. Fotoet er hentet fra Verneplan for Fredrikshavn verft (2006).

Ved fullt belegg lå således 5 – 6 pasienter i hvert sykerom som alle var like store, i det hvert måler 54,90 m³. (14,20 x 4,67 x 2,50 m). Det var ca. 10 m³ luft til hver pasient. Den eneste døren førte ut til kjøkkenet som finnes foran hvert værelse og kjøkkendøren igjen ut til gangen.

I 1792 ønsket myndighetene å bedre fattigvesenet. Garnisonssykehuset ble overlatt til fattige om vinteren da det var færre militære som trengte sykehusopphold. I 1795 måtte man i ett år ta sykehuset i bruk som fattighus.

Da brakke nr 10 i 1812 opphørte å være sykehus og ble boligbrakke, ble dens 16 "simple Huse" helt uforandret. Den ble bolig for underoffiserer og mannskap i marinen. "Simple Huse" er betegnelse for leilighet/husvære med stue, kammers og kjøkken (to-roms leilighet) og leilighet med stue og kjøkken (ett-roms leilighet). De høyere offisersgrader hadde 4 større værelser og 2 bakkammer, fordelt på 2 etasjer. De lavere grader hadde leilighet på fire mindre værelser. Til hvert offisershus hørte uthus samt hage omgitt av plankeverk, dvs gjerde, mens det til hvert av de "simple Huse" bare hørte en liten "hageplass". I 1832 bodde det 16 familier i brakke 10 ("den provisoriske Sundhetskommisjons" forhandlingsprotokoll, 1832).

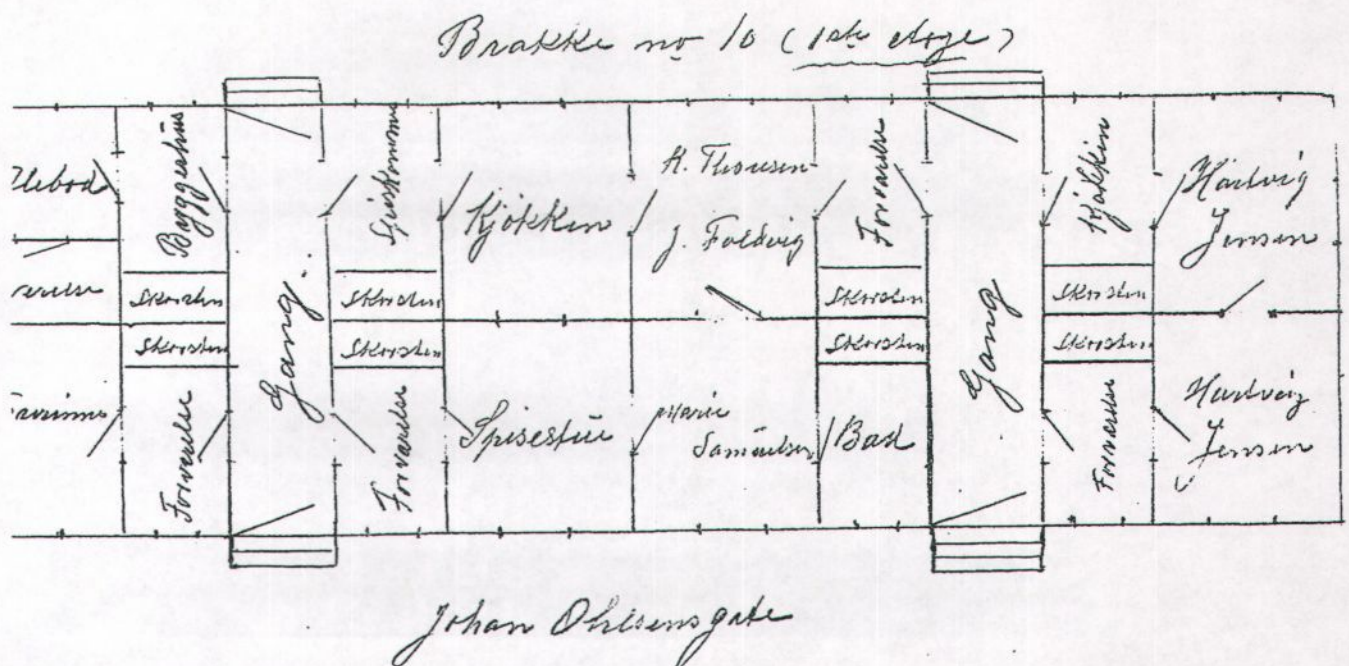
Bygningen ble antagelig panelt utvendig i 1840-årene da de øvrige bygningene tilhørende Fredriksvern verft utenfor vollene fikk påsatt panel.

Taktekkingsmaterialet på Fredriksvern har gjennomgående vært rød, enkeltkrum tegl som i stor grad ble levert fra Harlingen i Holland. (Kun kirkens tak var belagt med blå glaserte taksten). Den gang var teglsteinene håndstrøkne og brent med ulik varme og fikk dermed variasjoner i format og valør. Dessuten var teglsteinen langs møner og grader lagt i mørtel, såkalt skjelnet. Mørtelen kom dermed til å bli synlig og danne markante bånd.

En viktig detalj som vinduene hadde opprinnelig blyprosper og en inndeling med langt mindre ruter enn i dag. Kun i forbindelse med kommandantboligen nevnes engelske vinduer, dvs. vinduer med prosper av tre. I de første årene nevnes stadige leveranser av rullebly, som antagelig er ferdige blyremser til vinduer. I hvertfall så sent som i 1792 utføres det stadig reparasjoner av blyglassvinduer.

Etter at marinen flyttet til Horten i 1864 og Forsvaret fikk betydelig redusert virksomhet, ble bygningen aldershjem for Stavern. Funksjonen som aldershjem opphørte i 1972. I 1966 ble det bygd to brannbalkonger i annen etasje på fasaden mot nord, dvs. mot gårdsplassen. Fra balkongene er det rømningstrapp til bakkenivå.

PRINSIPPSSKISSE FRAM TIL 1972
SE SYKEHUSET/ALDERSHJEM.

Figur 9: Prinsippskisse over første etasje i bygningen i tiden da den fungerte som aldershjem (frem til 1972).

Figur 10: Foto fra første etasje i tiden da bygningen ble brukt som bibliotek.

I 1972 flyttet Stavern bibliotek inn i bygningen. Biblioteket hadde sine lokaler i bygningen til 2007. Samtidig med biblioteket var det også møtelokaler for foreninger, og det var innredet en leilighet for en kommunalt ansatt i bygningen. I forbindelse med bibliotekets innflytting i bygningen ble det foretatt ominnredning i første etasje, bl.a. ved at flere rom ble slått sammen til et stort. Arbeidene skjedde i forståelse med fylkeskonservatoren.

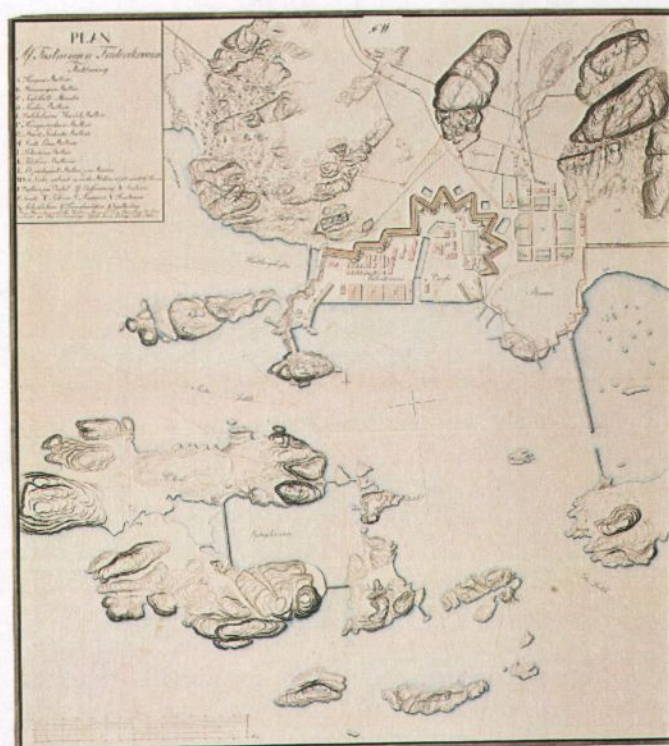
I 1982 ble det utvendige panelet skiftet ut med kopi, og bygningen ble isolert. Vinduene ble også skiftet ut.

Kulturmiljøet Fredriksvern

Fredriksvern verft er et av de best bevarte militære anlegg fra barokktiden i Danmark-Norge. En rekke elementer fra den opprinnelige utbyggingen er bevart, og senere tilføyelser er bare i begrenset grad oppført innenfor murene.

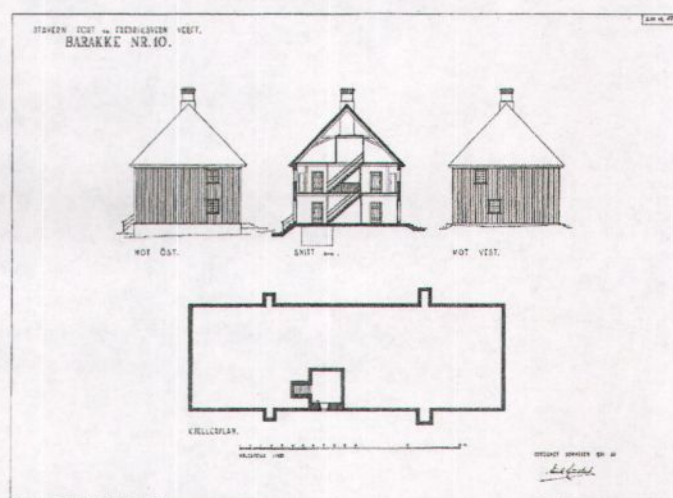
Mens grunnleggelsen av Fredriksvern verft langt på vei kan forklares ut fra behovet for å etablere en norsk flottilje må utformingen søke sin forklaring i samtidens arkitektoniske forutsetninger. Kulturhistorikeren Carl W. Schnitler betegner barokkanlegget i Stavern som et typisk uttrykk for barokkens ånd. Bygningene ligger symmetrisk rundt en åpen sentral plass, og anlegget får ved denne bevisste konsentrasjon en særegen helhet.

En karakteristikk av Fredriksvern kommer ikke utenom anleggets danske tilsnitt. Det danske preget er ikke bare stilistisk, men gir seg også konstruktive utslag: Vi finner en utstrakt bruk av utmurt bindingsverk.

Figur 11: Militærkart fra 1812. Kartet viser hvordan Stavern og Fredriksvern ligger i forhold til den nærmeste skjærgården. Tilhører Riksarkivet.

Beskrivelse av bygningen

Figur 12: Oppmålstegninger fra Riksantikvaren, utarbeidet i 1931.

Eksteriør

Brakke 10 er en langstrakt bygning, ca 36 meter lang og ca 12 meter bred. Bygget ligger orientert øst – vest med fasaden langs Johan Ohlsens gate.

Garnisonssykehuset er oppført i to etasjer i utmurt bindingsverk og er utvendig kledd med stående gulmalt lektepanel. Grunnmuren består av naturstein med mørtel som er hvitmalt. Taket er bratt helvalmet og er tekt med rød krum teglstein. Det er fire piper i sort metall over tak. Ved gesimsen er det rundt hele huset takrenne i hvit metall, og det er nedløpsrør i samme materialet. Nederst på takflaten på langfasadene er det montert snefangere.

Fasaden mot nord (mot gårdsplassen) har to inngangsdører i første etasje. Dørene er plassert symmetrisk på fasaden i henholdsvis østre og vestre del av bygget. Inngangsdørene er i brunt tre. Ingen av disse dørene er originale, men er skiftet ut etter 1950. I annen etasje er det to glassdører som fører ut til brannbalkonger. Fra brannbalkongene fører trapper med rekkverk ned til gårdsplassen. I første etasje er det 8 fag vinduer hvorav fire er ett-rams og fire tre-rams. Vinduene er plassert symmetrisk på hver side av inngangsdøren. Annen etasjes vinduer er plassert symmetrisk over vinduene og dørene i første etasje bortsett fra at to vinduer er erstattet med glassdører til brannbalkongene. I annen etasje er vinduene to-rams og ett-rams. Hver vindusramme er oppdelt i 8 ruter. Sprossene er hvitmalt.

Ved inngangsdørene er det montert utelykter i smijern. Ved vestre inngangsdør er adkomst til bygningen en rullestolrampe i tre med et enkelt gulmalt rekkverk. Ved østre inngangsdør er det en støpt trapp med smijernsrekkverk.

Fasaden mot gaten har ti vindusfag symmetrisk plassert på fasaden. I likhet med gårdsfasaden er det to-rams og ett-rams vinduer, men på denne fasaden er det ingen tre-rams vinduer. Gatefasaden har i dag en inngangsdør plassert i vestre halvdel av bygningen. Det var opprinnelig en tilsvarende inngang på østre del av fasaden, men denne er i dag erstattet med et vindu. I likhet med gårdsfasaden er dørbladet i brunt tre fra siste del av 1900-tallet. Ved inngangsdøren er det montert en utelykt av smijern. Lysarmatur for gatelys er montert ved østre gavl oppe ved gesimsen.

Østre gavl, dvs. gavlen mot byen, har to to-rams vinduer plassert symmetrisk over hverandre i nordre halvdel av gavlveggen.

Vestre gavlvegg har tilsvarende et to-rams vindu i hver etasje. Disse er forskjøvet i forhold til hverandre slik at vinduet i første etasje ligger lenger syd, dvs nærmere gaten, enn vinduet i annen etasje.

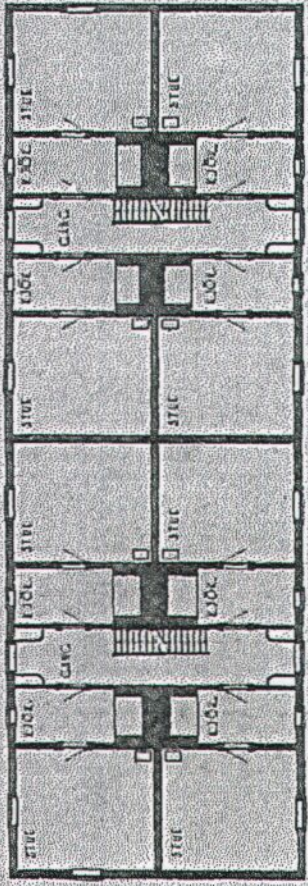
Bygningen er utvendig i god teknisk stand, men vinduskarmene er soppangrepet og trenger maling. Samtlige vinduer er skiftet ut på slutten av 1900-tallet.

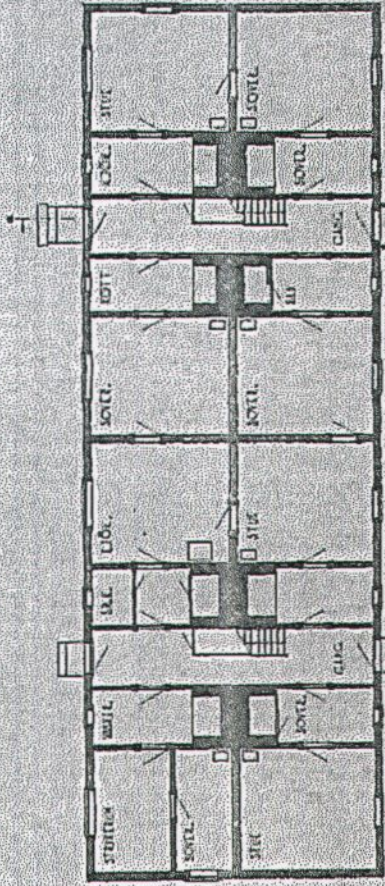
Figur 13: Foto av fasaden mot Johan Ohlsens gate, hentet fra "Et kystvern. Gammelt fra Stavern og Fredriksvern", fra 1921.

MAJ 1895

STAVERN FORT OG FREDRIKSVERN VERFT.
BARAKKE NR. 10.

PLAN 2. ETG.

PLAN 1. ETG.

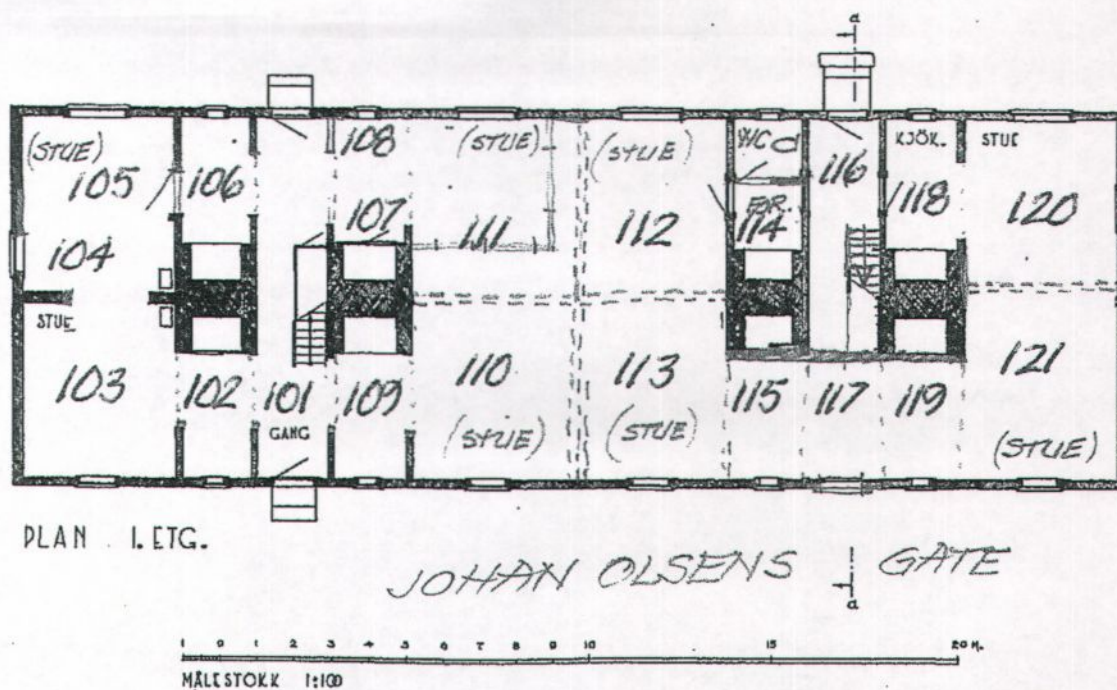

CEILINGEN SKALLES VÆRE

Handwritten signature

OMRISD A. ROSTVEDT, KØBENH. KØBTEJL, TEGNING

Figur 14. Oppmålingstegninger fra Riksantikvaren i 1931

Figur 15: Planskisse av første etasje. Skissen er Larvik kommune, mens nummereringen av rommene ble gjort av Kulturarv, Vestfold fylkeskommune i 2009. Nummereringen svarer til beskrivelsene senere i teksten.

Interiør

Bygningen ble dokumentert i mars 2009 ved arkitekt Nils Vossgraff og rådgiver Anne Merete Knudsen, Vestfold fylkeskommune. For å lette arbeidet ble Riksantikvarens oppmålingstegninger fra 1931 lagt til grunn. Disse plantegningene er nesten identiske med sykehusets opprinnelige planløsning med unntak av det store biblioteksrommet i første etasje. Rommene ble nummerert og i tillegg er rombetegnelsen fra 1931 benyttet i oversikten nedenfor slik at det skal være lett å identifisere de enkelte rom.

Første og annen etasje hadde opprinnelig lik planløsning. I første etasje var det to likeverdige innganger symmetrisk på hver halvdel av fasadene mot syd (Johan Ohlsens gate) og mot gårdsplassen. En gjennomgående smal gang i husets bredde forbandt inngangene mot gaten og gårdsplassen. I annen etasje kom trappen fra første etasje opp langs østveggen i gangen.

Fra de fire korridorer/gang (2 i hver etasje) fører det dør inn til fire sykeavdelinger som bestod av kjøkken nærmest gangen og sykestue. Det var to slike avdelinger i husets bredde og to på hver side av gangen, således er det til hver gang knyttet fire avdelinger.

De bevarte interiørene i garnisonssykehusets annen etasje er unike som de eneste bevarte av sitt slag i Norge og som eksempel på en særdeles avansert sykehusplanløsning fra 1700-årene. Det er ikke kjent andre lignende isolatløsninger før siste halvdel av 1800-tallet.

Første etasje

Felles

Det ligger gammelt gulv under nyere gulvbelegg i alle rom. Det gamle gulvet har brede pløyd gulvbord.

Belistningen er av nyere dato i hele første etasje.

I hele første etasje er det kvadratiske 4-rørs lysstoffrør i himling. Under vinduene er det montert elektriske panelovner.

Figur 16: Fotoet viser det store biblioteksrommet i første etasje. Nytt gulvbelegg, kvadratiske lysstoffrør og elektriske panelovner går igjen i hele etasjen. Foto: Kulturarv.

Endring i planløsningen

I forbindelse med ombygging til bibliotek ble store deler av første etasje ominnredet. Mange innvendige vegger ble fjernet slik at det ble et stort rom. Noen steder står bindingsverket delvis igjen slik at man kan se hvor de opprinnelige vegger har stått. Endringen berører midtre og østre del av første etasje.

Inngangspartiet med trappeoppgang i østre del av bygningen (rom 116) samt de to tilstøtende kjøkken (rom 114 og 118) mot nord er fortsatt i store trekk bevart som egne rom. Et unntak er at deler av veggene mot øst i rom 118 er fjernet i forbindelse med ombyggingen.

Stort biblioteksrom

Gulvbelegget er grå vinyl. Ytterveggene har grønmalte plater med unntak av veggene mot nord i midtre del av bygget som har brunbeiset skyggepanel.

Himlingen har synlige hvitmalte bjelker med hvitmalte plater mellom.

Deterinnredet glassburi i NV-del av biblioteksrommet. Dette buret ble laget i forbindelse med bibliotekets bruk av bygningen. Burets veggkledning er brunbeiset skyggepanel.

Mot rom 114 (tidligere kjøkken) er det bevart en original speildør (fyllingsdør) med kikkehull av

Figur 17: Original speildør mellom biblioteksrom og rom 114. Foto: KulturArv.

rektangulært glass. Hengslene er gamle, mens dørvrideren er ny.

De to sydøstre gruene er intakt, men er skjult bak beiset brunmalt panel. Denne panelveggen avdeler også østre gang (gangen mellom gruene).

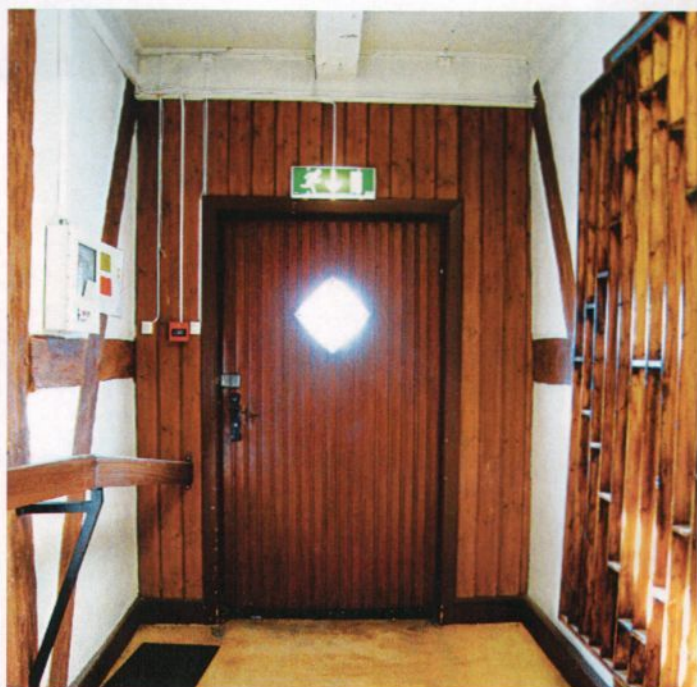
Figur 18: Åpent biblioteksrom. Original grue og original speildør i bakgrunnen. Foto: KulturArv.

Rom 101 – gang

Gangen er et langt smalt rom som fører fra sydfasaden til gårdsplassen mot nord. Fra gangen er det inngangsdør mot syd og mot nord. Omtrent midt i rommet, langs østveggen er det et trappeløp til annen etasje. Opprinnelig var det fire innvendige dører som førte fra gangen til de fire tilhørende sykeavdelinger.

Figur 19: Trappeløp til andre etasje. Foto: KulturArv.

Figur 20: Dør til venstre mot gaten, til høyre mot gårds plass. Foto: Kulturarv.

Gangen deles i dag av et øst-vest-gående gitter midt i rommet (ved trappen til annen etasje).

Gulvbelegget består av grå vinyl i nordre del. Gulvet er oppforet og skråner ned mot inngangsdøren til Johan Olsens gate (syd) på grunn av at det skal være mulig å komme inn med rullestol.

Veggene består av utmurt bindingsverk som er pusset og malt, hvit puss og brune bjelker. Veggen mot gaten (syd) er kledd med stående beiset panel. Lettveggen som i dag deler rommet i to, er en lettvegg i tre. Det er en gittervegg i tre mot rom 109 og 102. Den innvendige veggen mellom gangen og rom 107 og 108 er fjernet. Mot rom 106 er murverket fjernet, bare bindingsverket står igjen.

Himlingen har synlige hvitmalt bjelker. Det er hvitmalt plater mellom bjelkene.

De to utgangsdørene (mot nord og syd) er i brunmalt tre og er av nyere dato.

Trappen til annen etasje går opp langs gangens østvegg. Trappen er gammel, kanskje original fra husets oppføringstid. Det er nyere belegg i grønn vinyl på trappetrinnene. Treverket er brunmalt. Rekkverket er nytt. Mot vest i trappeoppgangen er det en vegg som er kledd med plater og hvitmalt glassfiberstrie.

Rom 102 – soverom – tidligere kjøkken

Rom 102 ligger vest for gangen rom 101 og mot syd. Opprinnelig var rommet kjøkken, på plantegningen i 1931 er det oppgitt å være soverom. Fra rommet er det dør til gangen mot øst og til sykestue mot vest (senere stue).

Gulvbelegget består av grå vinyl.

Veggene består av utmurt bindingsverk som er behandlet som de tilsvarende vegger i første etasje. Mot syd (yttervegg) er det stående beiset panel. Veggen mot rom 103 (mot vest) er delvis fjernet.

Himlingen har hvitmalt synlige bjelker, og det er hvitmalt plater mellom bjelkene.

På sydveggen er det et et-fags vindu oppdelt i 8 ruter.

På nordveggen står det en original grue. Denne har hvitmalt murpuss.

Det er et sikringskap i hjørnet mot ytterveggen.

Rom 103 – stue

Rommet var opprinnelig sykestue. Rommet ligger vest for rom 102 (tidligere kjøkken) med inngang fra dette. Rommet ligger i sydvestre hjørnet av bygningen og har to yttervegger – mot syd og vest. Mot nord grenser rommet til rom 104/5 og mot øst til rom 102.

Gulvbelegget er grå vinyl.

To vegger har plater med tekstiltapet. De øvrige vegger har utmurt bindingsverk. Veggen mot rom 104 er fjernet.

Himlingen er nedforet og kledd med hvitmalt plater.

På sydveggen er det et to-rams vindu med 8 ruter i hver ramme.

Rom 104 soverom og 105 strykerom

De to rommene var opprinnelig sykestue i den nordvestre sykeavdelingen. Senere var rommet stue i leilighet, for siden å bli delt i to rom med lettvegg øst-vest. På plantegningen fra 1931 er det to soverom og strykerom.

Rommet ligger i bygningens nordvestre hjørnet og har to yttervegger, mot nord og vest. Mot syd grenser rommet til rom 103 og mot øst til rom 106. Det var opprinnelig ingen adkomst til rom 103, mens det alltid har vært dør mot tidligere kjøkken rom 106.

Gulvet har belegget av grå vinyl.

Skilleveggen mellom rom 104 og 105 er fjernet. Trekonstruksjon i bindingsverk er delvis beholdt. Vest- og nordvegg har plater kledd med tekstiltapet. Veggene mot syd og øst er murvegger.

Himlingen er nedforet og kledd med hvitmalte plater.

Døren mot rom 106 er en original speildør med et stort speil (fylling) og ovalt kikkehull i glass. Døren er hvitmalt. Hengslene er originale bladhengsler. Dørvrideren er i smijern og nyere.

Figur 21: Dør mot rom 106. Foto: Kulturarv.

Det er et to-rams vindu mot vest og et tre-rams vindu mot nord.

Figur 22: Tre-rams vindu mot nord. Foto: Kulturarv.

Rom 106 – vaskerom

Rommet utgjør det tidligere kjøkken i sykeavdelingen mot nordvest. Det var opprinnelig to adkomster til rommet, fra gangen i øst og fra strykerommet i vest (del av tidligere sykestue).

Gulvet har belegget av grå vinyl.

Veggene er i utmurt bindingsverk. Mot øst er rammeverket fjernet. Veggene mot nord har stående brunt beiset panel.

Himlingen har synlige originale hvitmalte bjelker med hvite plater imellom.

Det er en original grue på sydveggen.

Rommet har et ett-rams vindu mot nord.

Rom 107 og 108 – opprinnelig kjøkken

Opprinnelig var dette et rom som inneholdt kjøkken i nordre sykeavdeling. Senere er rommet avdelt med lettvegg fra vest mot øst. Denne er tegnet opp på plantegningen fra 1931. Veggene mot gangen i vest (rom 101) og mot sykestuen i øst (rom 111) er senere fjernet.

Gulvet har grått vinylbelegg.

Veggene mot øst og vest er fjernet. På nordveggen er det brunbeiset panel.

Himlingen har synlige originale hvitmalte bjelker med hvitmalte plater mellom bjelkene.

Original grue bevart på sydveggen.

Rommet har et ett-rams vindu mot nord.

Rom 109 – kjøkken

Rommet ligger øst for gang rom 101 og grenser mot bygningens sydfasade. Rommet har adkomst fra nevnte gang og fra sykestue senere stue rom 110.

Gulvet har belegget av grå vinyl. Det er kjellerlem i gulvet.

Veggene mot rom 101 og 110 (vest- og østvegg) er utmurt bindingsverk. Murverket og deler av bindingsverket er fjernet mot rom 110. Veggen mot syd har brunt beiset panel.

Himlingen har synlige originale hvitmalt bjelker med hvitmalt plater imellom.

Figur 23: Opprinnelig grue i kjøkkenet. Foto: Kulturarv.

Den opprinnelige gruen er modernisert til peis med gule teglstein på gulv og vegger i gruen.

Rommet har et ett-rams vindu mot syd

Rom 114 – kott

Rommet er i dag delt i to med en øst-vestgående lettvegg. Den nordre del er innredet til WC. Opprinnelig var rommet kjøkken i den ene sykeavdelingen. Rommet grenser mot vest til stort biblioteksrom og mot øst til gang rom 116. Døråpningen mot øst er forblendet.

Figur 24: Den nordre delen er innredet til WC. Foto: Kulturarv.

Gulvbelegget er grå vinyl.

Veggene er utmurt bindingsverk.

Himlingen er nedforet og har hvitmalt bordtak.

På sydveggen er det en original grue. Ved denne er det en utslagsvask og det er plassert varmtvannsbereder i gruen. WC har klosett og servant.

Det er et ett-rams vindu mot nord.

Original fyllingsdør med kikkehull mot vest. Hengslene er originale, mens dørvrideren er sekundær.

Rom 116 - gang

Gangen ligger i østre del av bygningen og var tidligere gjennomgående i husets bredde fra syd til nord. På tegningen fra 1931 fremstår gangen som et rom, mens den i dag er delt i to ved en øst-vestgående lettvegg omtrent midt i rommet.

Fra gangen er det adkomst til gårdsplass (nord). Den opprinnelige utgangsdøren til Johan Ohlsens gate (mot syd) er forblendet. Det var fire innvendige dører til fire sykeavdelinger symmetrisk plassert på hver side av gangen. Det fører trapp opp til annen etasje langs gangens østvegg.

Figur 25: Gangen er avdelt med lettvegg syd for trapp. Foto: KulturArv

Gangen er avdelt med lettvegg syd for trapp. Gulvet har belegg av rødbrunt vinyl.

Veggene er i utmurt bindingsverk mot øst og vest. Mot syd er det en malt lettvegg. Veggene er ferskenfarget.

Himlingen er nedforet og platekledd.

Ytterdøren mot nord er en hvitmalt dør med ruteformet glass. Denne er av nyere dato. Mot rom 118 er det fra gang rom 116 en original speildør med kvadratisk vindu. Døren er hvitmalt, har originale hengsler, mens dørvrider i bakelitt og metall er fra 1900-tallet.

Trappen er gammel og har nyere rødbrunt vinylbelegg. Rekkverket er brunmalt.

Rom 118 – kjøkken

Kjøkkenet ligger i nordøstre del av bygningen mellom gang 116 og stue 120 (tidligere sykestue). Det er to adkomster til rommet fra de nevnte rom.

Gulvbelegget er grå vinyl.

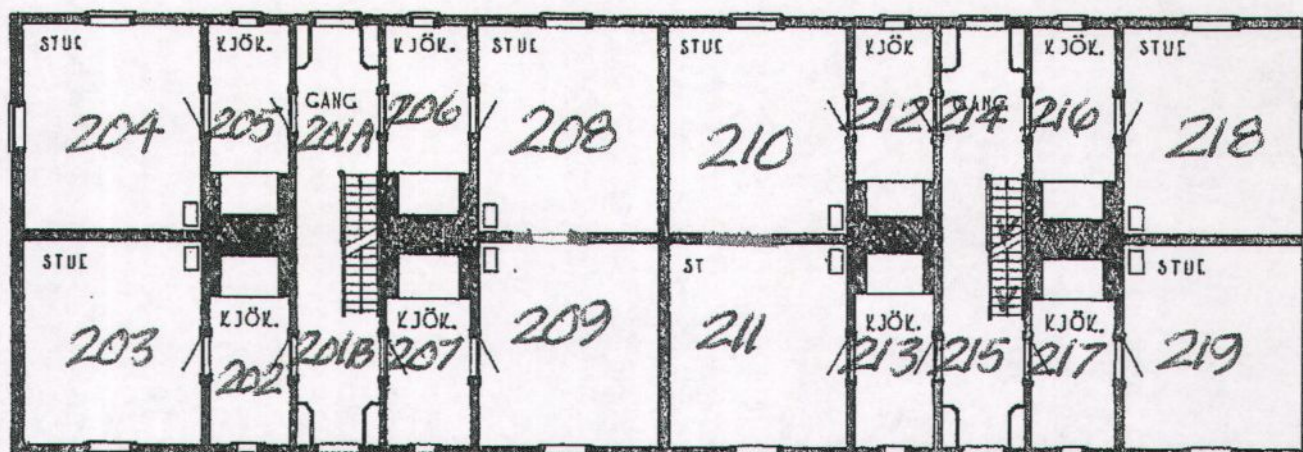
Veggen mot vest er utmurt bindingsverk. Mot øst er murverket fjernet, mens bjelkelaget (bindingsverket) er bevart. Nordveggen har brunt beiset panel.

Himlingen har synlige originale hvitmalt bjelker med hvitmalt plater mellom bjelkene.

På sydveggen er det en opprinnelig gjenmurt grue.

På nordveggen er det et ett-rams vindu.

Original dør med kikkehull mot gang (rom 116).

PLAN 2. ETG.

Figur 26: Planskissen av 2. etg. er utarbeidet av Larvik kommune, mens nummereringen av nummerne er gjort av KulturArv i 2009.

Annen etasje

Rom 201a – gang

Gangen som ligger i vestre del av bygningen (over gang 101) er sekundært oppdelt i to ved en lettvegg øst-vest midt i rommet. Rom 201a er den nordre delen av det opprinnelige rommet.

Trappen fra første etasje munner ut i denne delen av gangen. Det er adkomst til sykeavdelinger mot øst og vest samt utgang til brannbalkong på nordveggen.

Rommet består av to deler, gang og toalett, adskilt av lettvegg. Toalettet ligger lengst i nord og har utgang til rømningsveien.

Gulvbelegget i gang er grå vinyl, mens toalettet har beige vinyl.

Veggen mot øst er utmurt bindingsverk, mot vest er bindingsverksveggen delvis fjernet, murvegg mot grue i rom 205. Toalettet har veggkledning av gulhvite plater.

Himlingen har synlige originale brune bjelker med hvitmalte plater mellom bjelkene.

På toppen av trappen er det en moderne hvitmalt dør i finer med messingvrider. Døren til toalettet er en brun finerdør. Døren mot øst (rom 206) er en hvitmalt labankdør. På siden mot rom 206 er døren beslått med en plate. Vrider i sveitserstil i tre og messing.

WC har toalett og servant i porselen.

Figur 27: WC i rom 201a. Foto: Kulturarv

Rom 201b – gang søndre del

Rommet er i dag slått sammen med kjøkken rom 202. Det originale bindingsverket er delvis bevart.

Rommet har adkomst til kjøkken rom 202 og kjøkken rom 207.

Gulvbelegg er gråmalt vinyl.

Lettveggen mot nord har hvitmalt panel. Veggen mot rom 202, dvs mot vest, er nesten fjernet i sin helhet.

Himlingen har synlige originale brune bjelker med hvitmalte plater mellom bjelkene.

Innelukket loftstrapp. Dør til loftstrapp i hvitmalt panel.

Original brun belistning med vulst rundt begge dører. Dørterskler er gråmalt.

Original labankdør mot øst. Døren er platekledd på vestsiden. Moderne dørvrider. Dørbladet er hvitmalt.

Figur 28: Original labankdør mot øst. Foto: Kulturarv

Rom 202 – kjøkken

Kjøkkenet ligger vest for gang 201b og har adkomst fra gang og fra sykestue rom 203.

Gulvbelegget er grå vinyl.

Veggene består av originalt utmurt bindingsverk, murverket mot øst (rom 201) er fjernet.

Himlingen har synlige originale brunt beisete bjelker med hvitmalte plater i mellom.

Figur 29: Original fyllingsdør med ovalt kikkhull. Nederst detalj, håndtak. Foto: KulturArv

Gjenmurt original grue på nordvegg. Moderne armatur i himling, 1 hvit glasskuppel.

Original fyllingsdør med ovalt kikkhull mot V.

Rom 203 – stue

Rommet var opprinnelig sykestue og ligger i sydvestre hjørnet av bygningen med adkomst fra kjøkken rom 202. Vegg mot rom 204 er fjernet.

Gulvet har belegg av gråmalt vinyl.

Veggene er kledd med gulmalte plater. Himlingen har nedforete hvite plater. Det er et to-rams vindu på sydveggen.

Figur 30: Stua ligger i det sydvestre hjørnet av bygningen. Foto: KulturArv

Figur 31: Støpejernsovn fra Ulefoss jernverk. Foto: KulturArv

På østveggen er det en original hvitmalt speildør med et stort speil/fylling. Det er et ovalt vindu med glass i døren. Døren har original klinke og hengsler (bladhengsler).

Det står en støpejernsovn fra Ulefoss jernverk i nordøstre hjørnet. Ovnen er fra 1900-tallet.

Rom 204 – stue

Rommet ligger i bygningens nordvestre hjørne og har opprinnelig vært sykestue. Det er adkomst til rommet fra kjøkken rom 205. Veggen mot rom 203 er fjernet.

Gulvbelegget består av grå vinyl.

Veggene har kledning av halvharde gulmalte plater. Veggen mot syd (mot rom 203) er fjernet.

Himlingen har hvitmalte plater.

Det er to to-rams vinduer, mot nord og mot vest.

Det er merker etter en ovn i sydøstre hjørne.

Original fyllingsdør med ovalt kikkhull mot Ø. Originale bladhengsler, moderne dørvrider.

Figur 32: Rommet ligger i bygningens nordvestre hjørne. Foto: Kulturarv

Rom 205 – kjøkken

Rommet ligger øst for rom 204 og hører til samme sykeavdeling. Det er adkomst til rommet fra gang rom 201a og fra rom 204. Veggen mot gang er delvis fjernet.

Gulvbelegget er grå vinyl.

Veggene mot øst og vest er utmurt bindingsverk. Mot nord er det gråbrune malte plater.

Himlingen har synlige originale brunbeisete bjelker

med hvite plater mellom bjelkene.

Det er et ett-rams vindu på nordveggen.

På sydveggen er det en gjenmurt original grue.

Figur 33: Innmurt grue på sydveggen. Foto: Kulturarv

Dør mot 204 er en original speildør/fyllingsdør med et stort speil. Det er ovalt kikkhull i glass. Dørvrider er moderne i bakelitt og hvitt metall.

Rom 206 – kjøkken

Rommet ligger øst for gang rom 201a på nordsiden av bygningen. Det er adkomst til rommet fra nevnte gang samt fra stue (tidligere sykerom) rom 208.

Gulvet har belegg av gråmelert vinyl.

Veggene har kledning av lysblå malte plater.

Himlingen har synlige originale hvitmalte bjelker.

Det er original belistning rundt dør mot øst.

Mot syd er det en gjenmurt original grue.

Ved nordveggen under vindu står det en gammel kjøkkenbenk i tre. Denne har to dører laget av glatt panel. På benkeplaten er det pålimt et belegg mønstret som fliser. Gamle beslag.

Veggfast skap foran grue på sydvegg.

Gammel labankdør mot vest. Platekledd mot rom 206. Moderne vrider.

Figur 34: Kjøkkenbenk. Foto: KulturArv

Rom 207 – kjøkken

Rommet ligger øst for gang rom 201a i søndre del av huset. Det er adkomst fra nevnte gang og fra rom 209 (tidligere sykestue).

Gulvbelegget er grå vinyl.

Veggene har hvitmalt plater, (malt papirtapet på plater?). Himlingen har synlige originale hvitmalt bjelker samt hvitmalt plater i mellom.

På vestveggen mot gang er det en original platekledd labankdør. Døren er hvitmalt. Vrider i hvitt metall og bakelitt av nyere dato. Mørk brun belistning rundt dør.

Det er et ett-rams vindu mot syd.

Gjenmurt original grue på nordveggen. På sydveggen er det en gammel kjøkkenbenk i hvitmalt tre. Fronten har faspanel og to skapdører, benkeplaten er hvitmalt tre.

Figur 35: Original platekledd labankdør. Foto: KulturArv

Original hvitmalt belistning rundt døråpning mot Ø.
Brunmalt original belistning rundt dør mot V.

Figur 36: Vindu mot syd. Foto: KulturArv

Rom 208 – stue

Rommet ligger mot nord omtrent midt i bygningen, øst for rom 206. Rommet var opprinnelig sykestue.

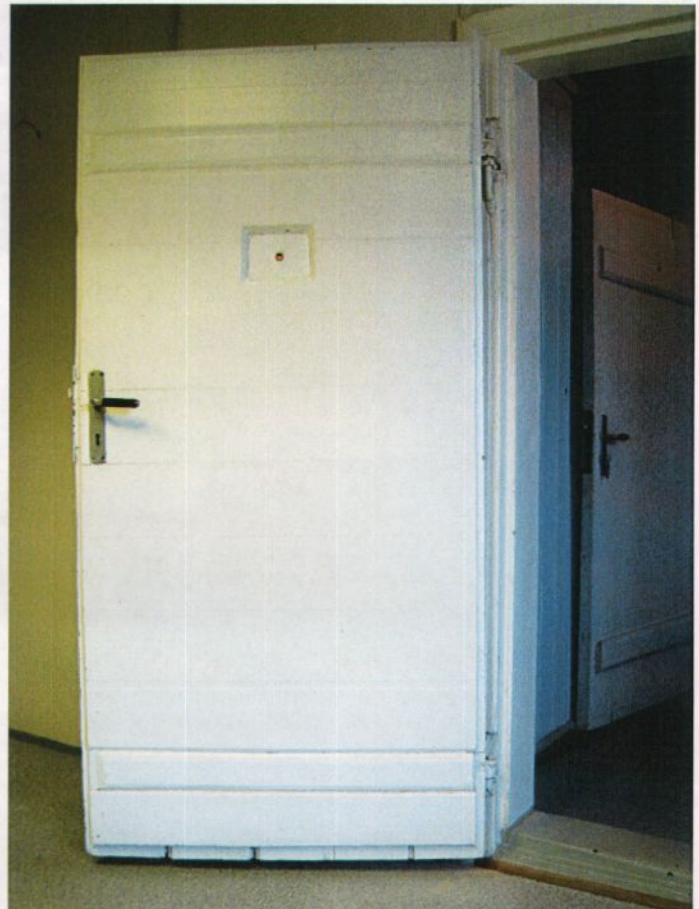
Gulvbelegget er gråmelert vinyl.

Veggene har kledning i fransk grå malte plater.

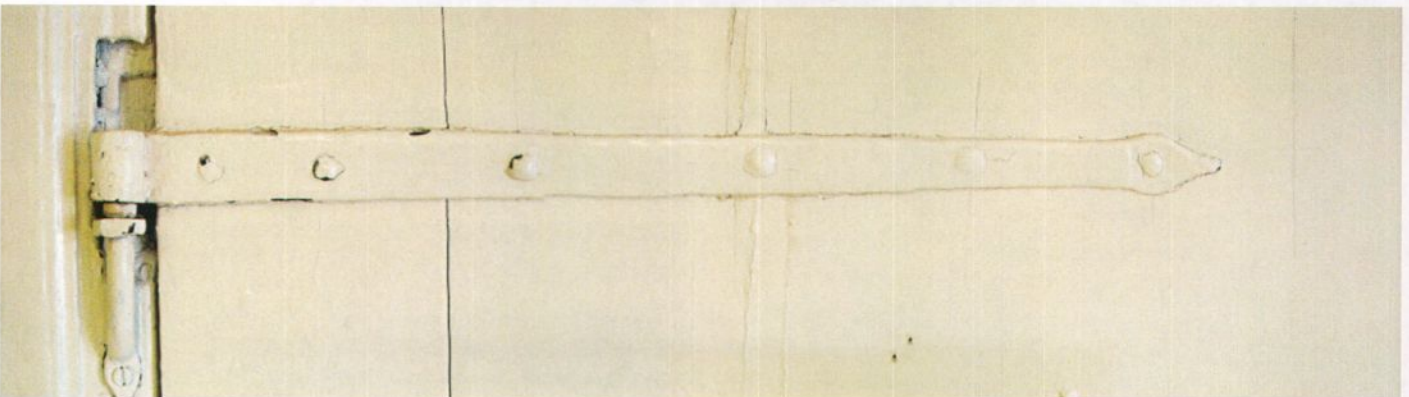
Himlingen er nedforet og har hvite plater.

Figur 37: Rommet ligger mot nord omtrent midt i bygningen. Foto: Kulturarv

Figur 39: Utsiden av labankdør i stue 208. Foto: Kulturarv

Figur 38: Beslag på labankdør. Foto: Kulturarv.

Det er to-rams vindu på nordveggen.

Original labankdør mot vest, rektangulært glass i kikkehull som er tettet igjen. Moderne dørvrider i metall og sort bakelitt. Gjenkubbet døråpning mot S og mot Ø.

Rom 209 – stue

Rommet ligger øst for kjøkken 207, omtrent midt i bygningen ved sydfasaden. Det er adkomst til rommet fra nevnte kjøkken. Det er en sekundær døråpning mot Ø.

Gulvbelegget består av gulgrønt teppegulv.

Veggene har hvitmalte (gulhvite) plater.

Figur 40: Rommet ligger omtrent midt i bygningen ved sydfasaden. Foto: Kulturarv.

Himlingen er nedforet og har hvitmalte plater.

På sydveggen er det et to-rams vindu.

Dørbladet mot vest (mot rom 207) og mot øst (rom 211) er fjernet, men opphenget er bevart. Døråpningen mot rom 211 er sekundær. Det er en speildør/fyllingsdør mot nord, rom 208, denne er forblendet på baksiden. Denne døråpningen er sekundær. Profilert belistning rundt døråpninger mot vest og nord.

I nordvestre hjørnet av rommet står en støpejernsovn, etasjeovn fra Kragerø jernstøperi nr. 21.

Figur 41: Støpejernsovn i nordvestre hjørne av rommet. Foto: Kulturarv.

Rom 210 – stue

Opprinnelig sykestue som ligger øst for rom 208 mot nordfasaden. Adkomst til rommet fra kjøkken rom 212.

Gulvbelegget er imitert tregulv i vinyl.

Veggene har blåstripet tapet.

Himlingen er nedforet og har hvite plater.

Et to-rams vindu mot nord.

Dør mot øst som rom 212. Døren mot vest er forblendet bak tapet. Sistnevnte dør er sekundær.

Figur 42: Døren vender mot øst. Foto: Kulturarv.

Rom 211 – stue

Opprinnelig sykestue tilhørende rom 213 kjøkken. Rommet ligger mot sydfasaden omtrent midt i bygningen. Det er adkomst til rommet fra rom 213 og 209, sistnevnte døråpning er sekundær og finnes ikke på plantegning fra 1931.

Gulvet har belegg av grå vinyl.

Veggene er kledd med gulhvite plater.

Himlingen er nedforet og har hvite plater.

Døren mot øst er en original hvitmalt labankdør (rom 213). Døren har kikkehull med kvadratisk vindu i glass. Døren mangler dørvrider. Nyere belistning rundt døren.

Et to-rams vindu mot syd.

Støpejernsovn fra Ulefoss jernverk i nordøstre

Figur 43: Mot nordøstre hjørne. Foto: Kulturarv.

hjørnet, 1900-talls ovn.

Rom 212 – kjøkken

Rommet ligger mot nordfasaden vest for gang rom 214. Det er adkomst til rommet fra gang i øst og fra sykestue (stue) rom 210 i vest.

Gulvet er lys melert vinyl som imiterer fliser i gulhvitt med mørke striper.

Veggkledningen er hvitmalte plater.

Himlingen har synlige originale hvitmalte bjelker.

Dørstokken mot øst er brunmalt og mot vest er den blåmalt.

Døren mot vest er original speildør med rektangulært vindu i glass. Døren er hvitmalt og har nyere vrider.

Gjenmurt original grue på sydveggen.

Figur 44: Kjøkkenbenk med overskap. Foto: Kulturarv.

Moderne kjøkkenbenk med overskap, respatex plate. Dør til branntrepp (brannbalkong) på nordvegg.

Rom 213 – kjøkken

Rommet ligger på bygningens sydside mellom gang 215 og stue (tidligere sykestue) rom 211. Det er adkomst til kjøkkenet fra de to nevnte rom.

Gulvbelegget er blå vinyl.

Veggene er kledd med gulhvitt malt papirtapet på plater. Belistning av nyere dato.

Himlingen er nedforet og har hvitmalte plater.

Et ett-rams vindu på sydveggen.

På nordveggen er det en gjenmurt original grue.

På vestveggen mot rom 211 er det en original hvitmalt labankdør, glasset i kikkehullet er fjernet og erstattet med tett plate. Dørvrideren er fjernet.

Mot gangen i øst er det en lakkert finerdør, moderne.

Rom 214 – gang nordre del

Rommet er en del av den gjennomløpende gangen i østre del av bygningen. Rommet hører sammen med rom 215 og er adskilt fra dette med en nyere lettvegg. Gangen er i nyere tid delt av med et toalett mot nord. Gangen har adkomst til kjøkken rom 212, kjøkken rom 216 og søndre del av gang rom 215. Loftstrappen går opp fra denne delen av gangen.

Gulvbelegget er rødbrun vinyl.

Veggene er kledd med rosa malte plater. Lettveggen mot syd har ubehandlet panel med ny speildør i ubehandlet tre.

Himlingen har synlige originale hvitmalte bjelker.

Nyere finerdør mot loftstrapp. Dørene mot øst (rom

Figur 45: To-rams vindu over toalettet. Foto: Kulturarv.

216) og mot vest (rom 212) er hvitmalt finerdører av nyere dato.

Toalettet har gråmelert vinyl gulv. Gulvet er oppforet.

Veggene er kledd med hvitmalt plater. Taklisten er brun.

Et to-rams vindu mot nord.

Døren fra gangen er en hvitmalt finerdør av nyere dato.

Servant og klosett i porselen av nyere dato.

Rom 215 – gang søndre del

Gangen utgjør søndre del av den gjennomløpende gangen i østre del av bygningen og hører opprinnelig sammen med gang rom 214. Trappen fra første etasje munner ut i rommet. Fra denne delen av gangen er det adkomst mot vest til kjøkken rom 213, mot øst til kjøkken rom 217, til nordre del av gang rom 214 og fra nevnte trapp.

Gulvbelegget er rødbrun vinyl.

Veggen mot trapp i øst er utmurt bindingsverk, rosa mur og hvitmalt bjelker. Lettvegg mot rom 214 (gang nordre del) har trehvitt panel. For øvrig har veggene rosa malte plater.

Himlingen er nedforet og har hvitmalt plater med synlige originale bjelker.

Brunmalt listverk.

Et ett-rams vindu mot syd.

To høye skap på hver side av vinduet på sydveggen. Skapene har rosa malt faspanel og brune dører.

Moderne hvitmalt speildør mot gang rom 214. Døren mot rom 213 er hvitmalt.

Rom 216 – kjøkken

Rommet ligger mot nordøst og hører til den nordøstre sykeavdelingen i bygningen. Det er adkomst til rommet fra gang rom 214 og fra sykestue/stue rom 218.

Gulvbelegget er vinyl mønstret som ubehandlet tregulv.

Veggene har plater malt mørk rødt.

Himlingen har hvitmalt plater.

Et ett-rams vindu mot nord.

Gjenmurt original grue på sydveggen. Moderne kjøkkeninnredning på øst- og vestvegg.

Moderne finerdør mot V. Dørbladet til døråpning mot Ø er fjernet.

Figur 46: Kjøkkenbenk, vindu og skapseksjon mot syd.
Foto: KulturArv.

Rom 217 – kjøkken

Rommet ligger i husets sydøstre del og tilhørte opprinnelig den sydøstre sykeavdeling. Det er adkomst til kjøkkenet fra gang rom 215 og fra sykestue rom 219.

Gulvbelegget har vinyl mønstret som kvadratiske fliser, lys grønn melert.

Veggene har gulmalt faspanel.

Himlingen har hvitmalt faspanel, belistning har hulkil.

Et ett-rams vindu på sydveggen, ytre glass er fjernet.

Mot gangen i vest er det en hvitmalt finerdør. Mot rom 219 i øst er døren original hvitmalt labankdør med kikkehull. Belistningen rundt denne døren er original.

Gjenmurt original grue på nordveggen.

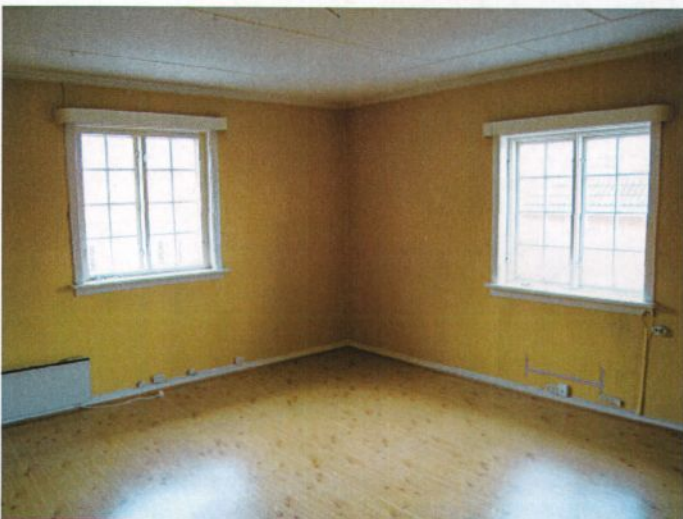

Figur 47: Køyesenger ved gruen. Foto: Kulturarv.

Under vinduet mot syd står en kjøkkenbenk med høyt skap ved siden av vinduet. Respatex benkeplate. Selve benken er hvitmalt, 2 gulmalte dører i front. Køyesenger ved gruen.

Rom 218 – stue

Rommet ligger i nordøstre hjørnet av bygningen og hører til nordøstre sykeavdeling. Det er adkomst til rommet fra kjøkken rom 216. Det er sekundær åpning på sydveggen mot rom 219.

Figur 48: Rommet ligger i det nordøstre hjørnet av bygningen. Foto: Kulturarv.

Gulvbelegg er vinyl mønstret som ubehandlet tregulv.

Veggene er kledd med gulmalt strukturtafet på plater.

Himlingen er nedforet og kledd med hvitmalte plater.

To vinduer, et to-rams vindu mot nord og et mot øst. Belistningen er sekundær.

Dørbladene mot kjøkken rom 216 og mot syd rom 219 er fjernet.

Figur 49: Rommet er opprinnelig sykestue. Foto: Kulturarv.

Rom 219 – stue

Dette rommet er opprinnelig sykestue og ligger lengst sydøst i bygningen. Opprinnelig var det adkomst til rommet fra kjøkken rom 217, døråpning på nordvegg til rom 218 er sekundær.

Gulvet har grått heldekkende teppe.

Veggene har lys gul malt strukturtafet som er malt.

Himlingen er nedforet og har hvitmalte plater.

Et to-rams vindu mot syd.

Original labankdør mot kjøkken rom 217 (jfr. Dette rom). Moderne dørvrider i stål og bakelitt. Profilert belistning rundt dør.

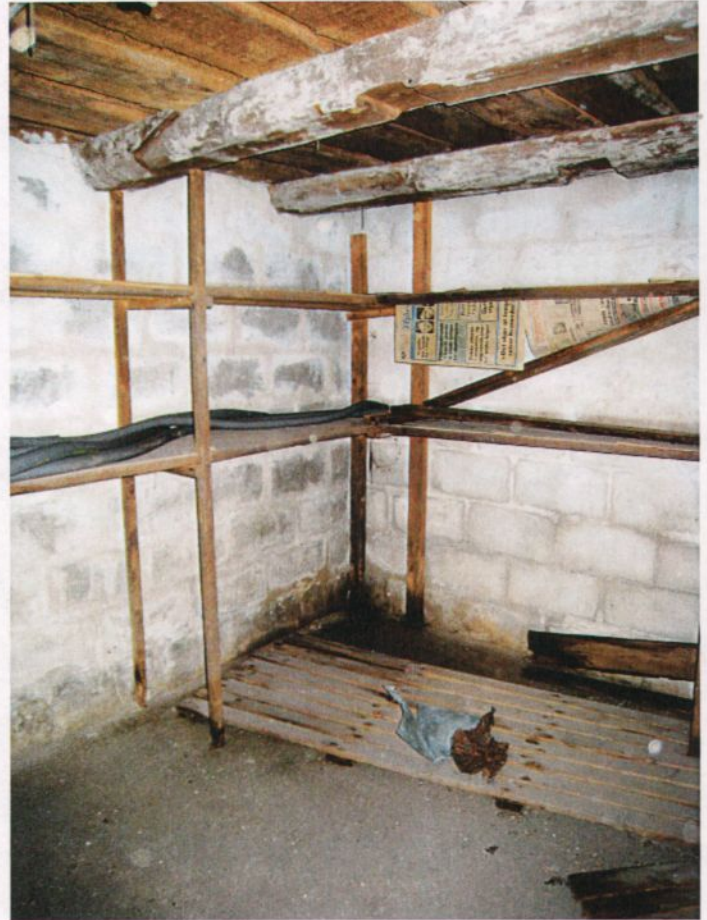
Grønnmalt støpejernsovn fra 1900-tallet i nordvestre hjørnet.

Kjeller

Det er ikke kjeller under bygningen, men det er

Figur 50: Kjellerrom. Foto: Kulturarv.

et lite kjellerrom med trapp og luke i det store biblioteksrommet like øst for vestre gang (ved opprinnelig kjøkken).

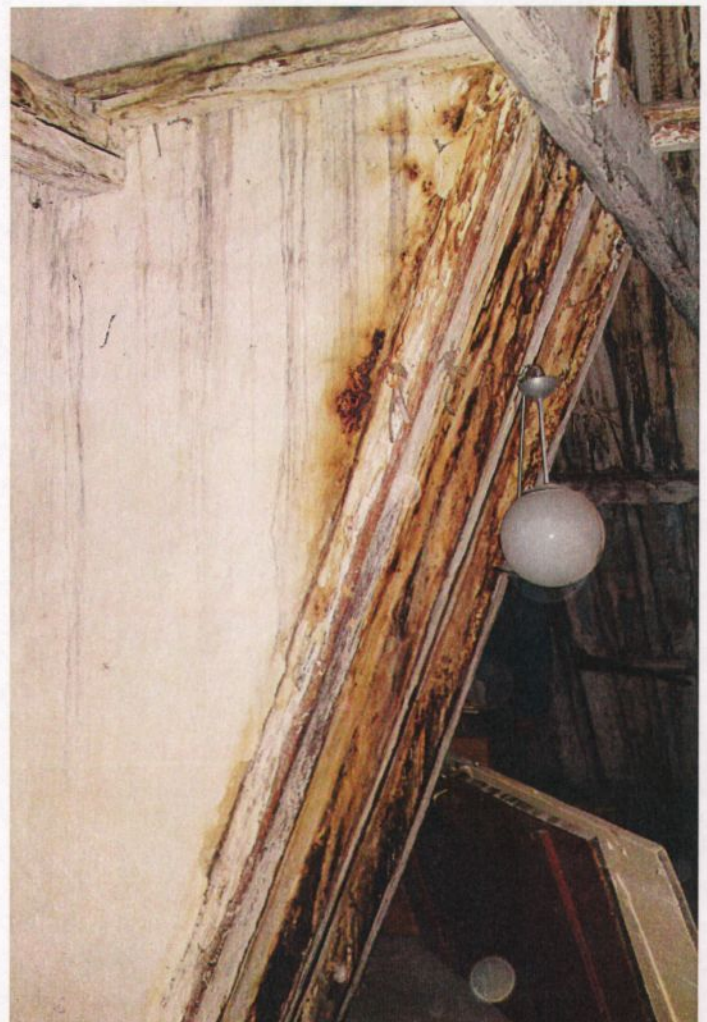
Loft

Loftet er et stort åpent loftsrom med gamle bodinndelinger. Det er to adkomster til loftet, fra gangene i annen etasje. Loftstrappene er gamle, antagelig originale, den østre er malt grå.

Ubehandlet tregulv.

Hvittede vegger.

Hvittede bjelker og bord (taktro) i undertak. Åpen

Figur 51: Stort åpent loftsrom. Foto: Kulturarv.

takstol.

Spor etter takvinduer.

Takvinduer, dører, karmen og vinduer er lagret på loftet.

Litteratur

Alm, Nils O. 2002: Et historisk tilbakeblikk på sykehus og helsevesen i Stavern. Vestfoldminne 2002. Tønsberg

Hals, N og Sundt, Halvdan 1926: Et kystvern. Gammelt fra Stavern og Fredriksvern. Oslo

Korsdal, Kari og Støveren, Hans 2000: Fredriksvern verft 1750 – 2000. Larvik

Kristensen, Ragnar 2008: Garnisonssykehuset i Stavern – frednings sak for et glemt kulturminne. Fortidsvern nr 4 2008. Oslo

Schiøtz, Johannes 1919: Stavern forts og Fredriksvern verfts historie. Larvik

Schnitler, Carl W. 1914: Fredriksværn. Et norsk militæranlegg fra rokokotiden. Kristiania

Verneplan for Fredriksvern verft. Utgitt av Forsvarsbygg. 2006